

Krigets lärdomar

Att utvärdera erfarenheterna från Mellanösternkriget är ännu inte möjligt. De kommer att diskuteras under åratals. Men några lärdomar är så uppenbara, att de i grova drag kan presenteras redan nu. De är tre.

Den första rör den israeliska underrättelsetjänsten. Dess uppgift var att genom olika former av spaning iakttaga den politiska utvecklingen och det militära läget — ev upptrappning av förband i gränsområdena, onormala rörelser och annat — och på det viset ge militärledningen möjlighet att avpassa beredskapen efter givna förhållanden. Inte minst av ekonomiska och sociala skäl var det angeläget för Israel att hålla så små styrkor som möjligt under vapen. Underrättelsetjänsten misslyckades. Enligt tidningsuppgifter har dess chef gjort gällande, att dess rapportering bort vara tillräcklig. Men den har ej varit så god att den övertygat, i varje fall inte den politiska ledningen. För Israel blev krigsutbrottet en överraskning.

Sverige har ett långt bättre läge än Israel, både politiskt och geografiskt, även om man ej bör stirra sig blind på avståndet över Östersjön. För vår säkerhet är vi emellertid beroende av att vi alltid vet vad som händer omkring oss. Lyckligtvis har vi i de flesta fall öppen tillgång till underrättelser; men inte i alla fall. I dessa måste vi i likhet med andra länder lita till spaningsorgan, vilkas metoder väl inte är obekanta i andra länder. Men deras sätt att använda metoderna och deras resultat måste hållas hemliga.

Vad har vi kvar i dag av detta? En energisk grupp, ledd av en utländsk journalist, har förstört vad den kunnat. Att den genom att publicera statshemligheter trots sig kunna krypa bakom tryckfrihetsförordningen och på så sätt undgå följderna av sin verksamhet skall ej diskuteras här, ej heller VPK:s uppenbart varma uppskattning av vad den gjort.

Den andra lärdomen är, att Israel led onödigt höga initialförluster på grund av den låga beredskapen. Det är begripligt att vaksamheten blivit avtrubbad under det långa stillestånd, som följt på en övertygande seger 1967. Israelerna tilltror inte sina motståndare ett initiativ. Vid den religiösa tvådagarsfesten i oktober lät man allt för många soldater fara hem. Egypten och Syrien slog till, med stora materiella resurser och under skicklig ledning. För israelerna blev det inte bara att försvara en gräns utan att hejda en invasion på områden som de själva besatt, samtidigt som deras mobilisering skedde under bombhot.

Sverige har normalt en låg beredskap stundom knappt någon alls. Det är sant att vi inte håller något omstritt område och att vi inte är omgivna av fiender som hatar oss. Men det är också sant, att om en skärpning av världsläget snabbt skulle inträffa, kunde vilket som helst av stormaktsblocken genom en plötslig invasion, för vår svaghets skull, besätta vitala delar av Sverige. Det strategiska läget vid Östersjön skulle med ett slag förändras till det blockets uppenbara fördel. Detta kunde väl i sin tur göra det värt att avlyssna några klagomål i FN:s säkerhetsråd och

... där avsluta debatten med ett veto.

Ty den tredje lärdomen är den, att man fortfarande måste vänta sig överraskande grepp, när vinsten av ett sådant kan beaktas bli stor. I förekommande fall måste Sovjetunionen anses ha varit väl orienterad om att all den krigsmateriel som levererats också skulle komma att användas, och när. Ett av stormaktsblocken har känt till att ett krig skulle utbryta och har inte lagt hinder i vägen. Svårigheterna att stoppa araberna har varit stora, det skall erkännas. Men i varje fall gjordes ingenting. Orsaken bör ha varit att Sovjet såg sin egen fördel just i att ingenting göra.

Här gällde det intressen i östra Medelhavet, in på Europas gränser. Nästa gång kan det gälla någon del av Europa. Man skall vara blind för att tro, att Sovjetunionen, som inte accepterade en självständig kommunistregim i Ungern eller en Dubcekregering i Tjeckoslovakien, skulle

låta t ex Jugoslavien få utvecklas fritt i västerländsk riktning vid marskalk Titos bortgång. Eller man kan gå mycket närmare oss och fråga, om Sovjetunionen egentligen betraktar Nordkalottens säkerhet som stabil och om inte en ändring till dess fördel skulle vara önskvärd, och därtill tämligen enkel att åstadkomma.

Det vore fel att på lösa grunder beskylla Sovjetunionen för några onda planer mot Sverige. Men mycket fortare än vi tror kan Sveriges säkerhet hotas, nämligen i ett större sammanhang där stormcentrum inte från början legat över oss. Med vår i de flesta fall obetydliga beredskap och med vår regerings menlösa tilltro till en "avspänning", som bara förutsätter att stormakterna just nu inte avser att bruka kärnvapen mot varandra, är vårt säkerhetspolitiska läge mindre stabilt än man vill tro. Sämre blir det, ju mera vår krigsmakt försvagas, var och hur detta än sker.